

nu i fuldt Maal nyder Frugterne af de store Reformere, som det lykkedes denne Kommission at gennemføre, har, forekommer det mig, en Pligt til at værne om de Goder, der derved er skænkede os; og vi skal — selv om det er godt at gøre Forsøg og anstille Eksperimenter —, være varsomme, at vi ikke let-sindigt sætter noget af det over Styr, der da skænkedes os, netop fordi det, der blev skænket os gennem denne Kommissions Arbejde, er et Grundlag, som ikke mindst for det Landbrug, der findes i Dag, er aldeles uundværligt. De Erfaringer, der kan udvindes af vort Landbrugs Historie, peger absolut ikke i Retning af, at der vilde være social og økonomisk Velsignelse ved at genindføre Stavnsbaand eller Fæste, selv om det skete under andre Former end i det 18. Aarhundrede. Nu være det langt fra mig at udtale, at der er nogen i dette Ting, der ønsker at indføre Stavnsbaandet, og endnu mindre vil jeg sige, at der ved Loven af 4. Oktober 1919 er indført et Stavnsbaand; men der er alligevel indført en Bestemmelse, som det er min Opfattelse, at Lovgivningsmagten kommer til at ændre, naar vi først har set, hvorledes disse Love virker. Der er indført en Bestemmelse i denne Lov, der i Virkeligheden, om ikke umuliggør, saa dog i højeste Grad vanskeliggør, at de, der kommer til at sidde med Jorden efter disse Love, selv om de maatte ønske det, kan flytte fra deres Ejendom hen paa en anden Egn, idet det vil være umuligt for dem at gøre det uden betydeligt Tab. Det hedder nemlig i denne Lovs § 6: „Over-gaar Ejendommen i anden Mands Eje, kan Staten helt eller delvis forlange indbetalt Forskellen mellem det Rentebeløb, der er betalt, og det, der vilde have været at betale, saafremt hele Statslaanet skulde have været forrentet.“ Hvis man skal til at undersøge det, og det skal afgøres ved Forhandling med Minister og Finansudvalget, hvorledes Staten skal stille sig, bliver det vanskeligt at foretage Ejendomshandler; og det er ganske aabenbart ogsaa Hensigten. Det er sikkert en lidt farlig Vej, man her er inde paa, og jeg tror, det vil være ønskeligt at afvente og se nærmere paa Resultaterne af denne Lov, inden man saa ivrigt tilstræber at gaa videre ad disse Veje. Nu kan man diskutere om, som vi gjorde her i Gaar, hvorvidt det er en Ejendomsret, Brugerne har til denne Ejendom, eller om det er Fæste, Arvefæste, Superficiærfæste eller alt, hvad man ellers kan nævne i saa Henseende; og jeg skal ikke deltage i denne

Diskussion, thi det er en Diskussion om Ord. Men sikkert er det, at de, der bliver Nybyggere i Henhold til Loven af 4. Oktober 1919, sidder i Virkeligheden ikke som Selvejere paa denne Jord. Hvordan det skal opfattes i juridisk Henseende, kan vi lade Juristerne strides om, men i Virkeligheden sidder de ikke som Selvejere, og Ejendommen har ikke Selvejets Karakter. Saa kan der strides om, hvad dette Ord saa skal betyde. For mig staaer det som noget aldeles grundlæggende for det intensive Landbrug, der er vor Specialitet her i Landet, at der er en urørlig Sikkerhed for, at Manden og hans Familie faar det fulde Udbytte af den Indsats, de gør af Arbejde og Kapital, og at de har Lov til at realisere deres Ejendom uden at skulle spørge en Regering eller en Rigsdag, hvis Ønsker og Tendenser skifter med de skiftende politiske Bølger, der gaar hen over Landet, og som den enkelte i og for sig ikke kan øve afgørende Indflydelse paa.

Til det ærede Medlem Hr. Olufson og det ærede Medlem Hr. Hans Rasmussen, der ønskede, at Staten skulde eje Jorden, netop for at Jorden ikke ved Overdragelse af Ejendomsretten skulde gaa over i uværdige Hænder, skal jeg bemærke, at der dog vist er Grund til at vise nogen Varsomhed med at foretage en Klassifikation af den Art, de her var inde paa. Hvad er uværdige Hænder? Uværdige Hænder, det vil i denne Forbindelse sige dem, der ikke har erhvervet sig den fornødne personlige Indsigt, den fornødne personlige Dygtiggørelse til at drive et saadant Landbrug; det er en meget stor Fejltagelse, hvis man tror, at det at drive et saadant Husmandsbrug er noget, alle og enhver, der kan haandtere Skovl og Spade, kan gøre. Det kan de slet ikke, og derfor udtalte jeg ogsaa ved Lovforslagets Fremsættelse, at der i Fremtiden bør vises meget stor Agtpaa-givenhed med Hensyn til, at de unge Mænd, der gaar ind i denne Virksomhed, har erhvervet sig den personlige Dygtiggørelse, der skal til. Men desuden skal der ogsaa kræves Kapital af dem, ikke blot fordi det er nødvendigt for selve Bruget, men ogsaa fordi det forekommer mig, at vi glider fuld-kommen ud i det usikre, hvis ikke Lov-givningsmagten tør kræve, at de skal eje nogen Kapital. Hvis ikke de, der er gaaet ind i denne Virksomhed, gennem deres Ungdomsaar har vist, at de har Evne til at spare Kapital op, tror jeg, de er ganske uskikkede til at gaa ind og ernære en Familie i Brug af den Beskaffenhed, her oprettes. Hvis Lovgivningsmagten ikke tør